

G Ł O S

ŚASNIE WIELMOŻNEGO

J O Z E F A

W O Ł Ł O W I C Z A

STOLNIKA I POSŁA ZIEMI CIECHANOWSKIEY

MIANY NA SESSII SEYMOWEY

D N I A 19. L I S T O P A D A 1788. R O K U.

XX

NAYIASNIEYSZY MIŁOSCIWY KROLU

PRZEŚWIETNE SKONFEDEROWANE RZECZYPOSPOLITEY STANY.

JEżeli we wfzelkim bądź nayprywatnieyszym rozrządzeniu, nieodstępnie trzymać się należy tey wiekami ustanowioney maxymy = *nihil sine ratione sufficienti* = tedy iż iak nayściśleley zachować ieft obowiązkiem w publicznych uchwałach, w ktorych pożytki lub szkody, nie na iednę tylko Osobę, ale na całą spływać mogą powfszechność.

Widząc Prawa = 1764. i 1775. znayduię zaraz i przyczynę i sfałszność, dla czego Kommissyie Skarbowe Oboygą Narodow i Rada Nieustaiąca winne być przed innemi obierane Magistraturami, utwarzaiąc dziś nową Kommissyą Woyskową, ktora ani z potrzeby, ani z Rangi, ani nawet z czafu swego ustanowienia,

XVIII. 2. 410

nie ma żadnego Prawa do pierwszeństwa, nie widzę oraz żadney przyczyny, dla ktoreyby pierwzey nad inne dawnieysze, z składu swego znakomitsze, bo W. K. Mość na czele mające, obierana być miała.

Jeżeliby ustanowienie pierwszeństwa wyborowi Kommissyi Woyskowej, brane być miało za krok i fundament znieśienia Rady, tym samym na pierwszeństwo wyboru Kommissyi Woyskowej pozwolić nie mogę, gdyż przekonany jestem, że iasne Prawo uchylone być nie może, tylko przez iasne onegoż znieśienie, ukryty zaś i *per indirectum* wzięty sposob znaszania Praw, byłby dla Oyczyzny najszkodliwszy, a dla prawodawczey władzy nieprzyzwoity i niechwalebny.

Jeżelić zaś tu miejsce być miałoby decyzji, czy Rada ma być znieśiona? czy utrzymana? w ten czas będę miał przyczynę odstąpienia Rady, gdy w rodzaju wykonywającej między Sejmem a Sejmem władzy, znajdzie się nad nią inne iakie ustanowienie doskonalsze i rządnieysze, ktoreby w skutkach swoich warte było utworzenia z niego nowości w Kraiu, iakowey zawsze wszystkie dobre rządy chronić się zwykły, co słusznie i sprawiedliwie wypada, gdyż łatwiey jest i bezpieczniey w ustanowioney już systemie deffekta upatrować i one poprawiać, a wadą znakomitą jest każdego Rządu, przez nowe coraz formy, postać Kraiu wewnątrznie i zewnątrznie odmieniać, a z częstych odmian łatwo wynikają komplikacye i zawikłania, które Rząd o nieprzełamane trudności; a Kraj o nieprzewidziane przyprawiać mogą uszczerbki.

Dała się wprowadzić i dać w tey Izbie słyseć przez usłogliwych i oświeconych tu zgromadzonych kollegujących Prawodawcow wzmianka, o Sejmie Nieuustaiącym lub gotowym; szanuję ia to Święte Imię, że jednak skład iego żadnym dokła-

dnym Projektem nie jest dotąd wiadomy, nie umiem więc o doskonałości tego ustanowienia decydować, ile, że doskonałość i użyteczność ustawy, nie od Imienia, ale od Jey składu zależy, i dochowany przez Przodków Naszych wolności zaszczyt każe mi szukać i zastanawiać się nad przyczynami, dla których, gdy około utrzymania Seymow tak stale gorliwemi byli, nigdy Ich jednak nieustanności dla dostrzegania Praw nie uchwalili, zamiast, że Rada przy boku Krolewskim za dawnych Krolow w różnych formach używana była, a za szczęśliwego Panowania W. K. Mci pod Imieniem Rady Nieustającej z trzech Stanow w rowney liczbie z każdej Prowincyi złożona, do wi działniejszey formy przyprowadzona, nosi teraz na sobie nwyraźniey Kraiowego rządu namiestniczą między Seymem a Seymem postać, dostrzega wykonania ustanowionych Praw, bez wszelkiego, ile przy osobnych Kommissyach Skarbowey i Woyfkowey, niebezpieczeństwa: a z zupełną (ile za odebraniem mocy tłumaczenia Praw, o które w miejscu swoim dopraszać się będę) Seymom podległością.

Rada przez podział na rozmaite Departamenta z sobą na wzajem podług potrzeby łączące się i komunikujące, zawiera w sobie i obeymuie tę doskonałość rządu, która w każdym Państwie jest potrzebną i przynależytą, a taż, przez wielość Ofob w niey zasiadających, zabezpiecza Obywatelstwo, od zafadzok, przez któreby Szlachetna nasza Wolność, najszacownieysza w naszych zaszczytach, a z mlekiem wysłana, nadwerężona być mogła, z drugiey strony, przez połączenie wszystkich nacylnieyszych sprężyn Kraiowego rządu, broni nas od Anarchii, tego to nanyiezszyliwszego w każdym rządzie Stanu, którym Państwa schylaiają się do upadku i istotnie giną.

Nic wprawdzie procz pozorow Radzie zarzucić nie można, czegoby zarzucać nie można wszystkim innym Magistraturom, iak z ludzi złożonym.

Te są powody na których zasadzam moje przekonanie, że Rada znofzoną być nie może, a to moje przekonanie, tym jest stalsze, gdy się opiera na mocy Prawa Kardynalnego, ktorego naruszac nie wolno, nawet *per unanimitatem*, i ktore utwierdza, dane przy Akcie terażnieyszego związku slowo, że Dykasterye możem poprawić i uleplzyć, ale nie znosić.

*W Drukarni Piotra DUFOUR Konsyliarza Nadwornego s. K. Mca
Dyrektora Drukarni Korpusu Kadetow mieszkajacego w Rynku
Miaста Starey Warszawy Nro. 58.*

XVIII. 2. 410.